

دنیای در مسیر توجه به داروهای گیاهی

بازار داروهای گیاهی در کشور، بازاری پیچیده است که از صنف عطاران تا وزارت صنایع و وزارت بهداشت در آن نقش دارند.

بازار داروهای گیاهی در کشور، بازاری پیچیده است که از صنف عطاران تا وزارت صنایع و وزارت بهداشت در آن نقش دارند. از یک سو وزارت بهداشت می گوید که افزایش تعداد عطاری های بدون مجوز، نگران کننده است و نباید هر فردی به فروش داروهای گیاهی اقدام کند و از سوی دیگر، استقبال مردم از داروهای گیاهی باعث شده است که تعداد عطاری ها طی سال های اخیر افزایش پیدا کند.

بسیاری از این عطاری ها، داروهای گیاهی را بدون نسخه پزشک به فروش می رسانند؛ داروهایی که بیشتر آنها نیز تحت پوشش هیچ بیمه درمانی نیست.

از سوی دیگر، هنوز بسیاری از مردم گمان می کنند که مصرف داروی گیاهی بی خطر است؛ در حالی که به گفته متخصصان طب سنتی، مصرف خودسرانه داروهای گیاهی می تواند عوارض جسمی و روحی برای مصرف کننده به همراه داشته باشد.

دکتر محمود خدادوست، معاون طب سنتی وزارت بهداشت در گفت وگو با جام جم معتقد است که مصرف داروهای گیاهی در کشور، زمانی گسترش پیدا می کند که پزشکان نیز در تنظیم نسخه هایشان، داروهای گیاهی را برای درمان بیماران تجویز کنند.

مشروح گفت وگو با این مقام مسئول برای واکاوی مشکلات بازار داروهای گیاهی کشور در پی می آید.

اگر همین الان به داروخانه ها بروید، بندرت امکان دارد که داروی گیاهی تحت پوشش بیمه باشد، در حالی که در سند توسعه راهبردی گیاهان دارویی، به بحث بیمه شدن داروهای گیاهی تاکید شده است. آیا عزم جدی برای بیمه شدن داروهای گیاهی در وزارت بهداشت وجود دارد؟

با پیگیری هایی که انجام شد، هم اکنون 56 قلم داروی گیاهی تحت پوشش بیمه قرار گرفته است. این داروها برای توزیع در داروخانه ها، مجوز سازمان غذا و دارو را هم دارد.

همچنین در جریان تحقیقی که داشتیم، بین 30 تا 40 قلم داروی گیاهی را دسته بندی کردیم که این داروها می تواند برای درمان بیماری های شایع تجویز شود.

از این 40 قلم دارو، 15 قلم تحت پوشش بیمه قرار گرفته است و پیشنهاد داده ایم که بقیه این داروهای گیاهی هم تحت پوشش بیمه قرار بگیرد.

هدفمان این است که این 40 قلم داروی گیاهی که توان جایگزینی با داروهای کلاسیک را دارد، در چرخه دارو و درمان کشور قرار گیرد.

چرا بقیه داروهای گیاهی تحت پوشش بیمه قرار نگرفته است؟

درست است که بیمه شدن داروهای گیاهی باعث می شود که این داروها از مسیر آسان تری در اختیار مردم قرار بگیرد، اما نباید این نکته مهم را فراموش کنید که بیمه شدن داروی گیاهی، به تنهایی نمی تواند موجب جایگزینی داروهای گیاهی با داروهای کلاسیک شود.

گرچه تلاش می کنیم که داروهای گیاهی بیشتری را تحت پوشش بیمه قرار دهیم، اما واقعیت این است که تا وقتی پزشک داروی گیاهی را تجویز نکند، این داروهای گیاهی نمی تواند در فرآیند درمان، نقش پررنگی داشته باشد.

درواقع، زمانی داروهای گیاهی در فرآیند درمان جا می افتد که پزشک عمومی با مبنای طب سنتی و فواید آن آشنا باشد. وقتی این اتفاق بیفتد، در نتیجه پزشک این داروها را هم تجویز خواهد کرد.

به همین دلیل هم سعی داریم که علاوه بر پوشش بیمه ای داروهای گیاهی برای درمان بیماری های شایع، این داروها را هم به فرآیند درمان وارد و پزشکان را به تجویز این داروها ترغیب کنیم.

اما اتفاقا مشکل همین جاست، در شرایطی که بسیاری از پزشکان علاقه ای به تجویز داروهای گیاهی ندارند، برخی بیماران به طور خودسرانه به این داروها روی می آورند و گمان می کنند که مصرف داروهای گیاهی ضرر ندارد.

این تفکر کاملا غلط است. استفاده از درمان طبیعی، داروی طبیعی، داروی سنتی و داروی گیاهی به معنای بی ضرر بودن و بی عارضه بودن این داروها نیست. بیمار برای استفاده از داروی گیاهی باید حتما با پزشک معالجش مشورت کند.

حتی اگر یک داروی گیاهی، خودش هم عارضه ای نداشته باشد، اما چون امکان تداخل این دارو با دیگر داروهای روتین و شیمیایی که فرد در طول روز مصرف می کند وجود دارد، بنابراین توصیه می کنیم که بیماران برای مصرف داروهای گیاهی، هیچ وقت به طور خودسرانه عمل نکنند.

با وجود آن که بخش عمده ای از فروش داروهای گیاهی از سوی عطاری ها انجام می شود، چرا وزارت بهداشت، دستورالعمل و ضابطه ای برای نظارت و کنترل فعالیت آنها ندارد؟

عطاری ها دارای صنف هستند و زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دارند، اما از آنجا که این عطاری ها به بیماران توصیه های درمانی دارند و داروهای گیاهی و ترکیبی را توزیع می کنند، در نتیجه عملکرد آنها بر نظام سلامت تاثیر می گذارد.

حتی اگر این داروهای گیاهی دارای عوارضی باشد، بار اقتصادی درمان آن بر نظام سلامت تحمیل می شود و به همین دلیل، وزارت بهداشت نباید بی تفاوت از کنار عطاری ها بگذرد.

می پذیرم که باید در وزارت بهداشت، ضابطه ای برای فعالیت عطاری ها تعریف کرد و براین اساس هم اخیرا جلسه ای با وزارت صنعت داشتیم و دغدغه هایمان را مطرح کردیم.

در این نشست مشترک که رئیس صنف عطاران هم حضور داشت، قرار شد که این جلسات ادامه پیدا کند و امیدواریم بزودی به یک دستورالعمل مشترک برای نظارت بیشتر بر فعالیت عطاری ها برسیم.

کشور ما از بعد دارا بودن منابع گیاهان دارویی در چه وضعی قرار دارد؟ آیا امکان تولید هر گیاه دارویی در کشور وجود دارد؟

ایران از نظر منابع اقلیمی و در بحث پراکنش گیاهان دارویی در زمره چند کشور اول جهان قرار دارد، اما طبیعی است که اگر به فکر تولید انبوه داروهای گیاهی و کاشت انواع مختلف گیاهان دارویی در کشور هستیم، باید یک تعامل و هماهنگی بیشتری بین وزارت کشاورزی، سازمان جنگل ها و دیگر سازمان های مرتبط وجود داشته باشد.

این جدیت و پیگیری باید برای کاشت گیاهان دارویی بومی کشور، پررنگ تر باشد و در سند توسعه راهبردی توسعه گیاهان دارویی که به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی هم رسیده، بر این موضوع تاکید شده است.

میزان مصرف داروهای گیاهی در دیگر کشورهای جهان به چه صورت است؟ آیا کشور خاصی را می توان نام برد که بیشترین مصرف داروهای گیاهی را داشته باشد؟

استفاده از ظرفیت طب سنتی و داروهای گیاهی در دنیا مورد توجه است و حداقل از 30 سال قبل تاکنون، مورد توجه سازمان جهانی بهداشت قرار گرفته است.

امروزه در نقاط مختلف جهان شاهد هستیم که توجه به داروهای گیاهی بیشتر مورد استقبال قرار می گیرد. حتی در کشوری مثل آلمان می بینیم که بیش از 70 درصد داروهایی که مردم این کشور مصرف می کنند، منشا گیاهی دارد و استفاده از داروهای گیاهی در این کشور بسیار پررونق است.

گرچه جایگاه کشور ما در حوزه طب سنتی و استفاده از داروهای گیاهی، پایین تر از برخی کشورهاست، اما طی چند سال اخیر رشد خوبی در این زمینه داشته ایم و مثلا از سال 86 که رشته طب سنتی وارد دانشگاه شد و خدمات طب سنتی هم رفته رفته به فرآیند

درمان کشور آمد، جایگاه طب سنتی ایران در حال ارتقا بوده است، ولی همچنان با استفاده گسترده از ظرفیت های طب سنتی و داروهای گیاهی فاصله داریم.

به عنوان یک پزشک متخصص طب سنتی، فکر می کنید چطور می شود طب سنتی و داروهای گیاهی را به شکل گسترده تری وارد چرخه بهداشت و درمان کرد؟

همیشه در حوزه طب سنتی گفته ایم که این طب بیشتر از این که به تجویز دارو تاکید داشته باشد، تاکید بر پیشگیری از بیماری ها دارد. طب سنتی، سلامت محور است و بر اصلاح سبک زندگی و حفظ تندرستی تمرکز دارد.

حالا اگر این طب بخواهد به شکل قوی تری وارد شبکه بهداشت و درمان کشور شود، باید در وهله اول به جامعه پزشکی کشور آموزش دهیم تا آنها با ظرفیت های طب سنتی بیشتر آشنا شوند و همچنین نسبت به داروهای گیاهی و کاربرد آنها در درمان بیماری های مختلف، آگاهی بیشتری پیدا کنند.

امین جلالوند / گروه جامعه